

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Disputatæ Dicuntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum sit in bono.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

AD VICESIMUM dicendum, quod malum quidem est in rebus: sed privatio, non autem ut aliqd reale: sed in ratione est ut aliqd intellectum. & id potest dici, quod malum est ens rationis, & non rei, quia in intellectu est aliqd, non autem in re: & hoc ipsum quod est esse intellectum secundum quod aliqd dicitur ens rationis, est bonum. bonum enim est aliqd intelligi.

ARTICULVS II.

Utrum malum sit in bono.

SECUNDO queritur utrum malum sit in bono. & videtur quod non. Dicitur enim Dionysius 4. c. de Diuino. quod malum neque est existens neque in existentibus. & hoc probatur per hoc, quod omne existens est bonum. Malum autem non est in bono, ergo non est in existente. & sic videtur quodam manifesto vti, quod malum non sit in bono. Sed dicendum, quod malum est in existente, & in bono non in quantum est existens vel bonum: sed in quantum est deficiens.

¶ 2 Sed contra, omnis defectus pertinet ad rationem mali. si ergo malum est in existente in quantum est deficiens, malum est in existente in quantum existens est malum. Malum ergo aliqd presupponitur in existente ad hoc, quod possit esse subiectum mali: & redibit quod de illo malo quod sit eius subiectum. & si existens in quantum est deficiens, est eis subiectum, oportebit presupponere aliqd aliud malum, & sic in infinitum peccet. Standum est ergo in primo, vti scilicet malum est in existente, sit in eo, non in quantum est deficiens: sed in quantum est existens, quod est contra Dionysium.

¶ 3 Præter. Malum & bonum sunt opposita: sed vni oppositorum non est in alio, sicut frigidum non est in igne, ergo malum non est in bono. Sed dicitur, quod malum non est in bono sibi opposito; sed in alio.

¶ 4 Sed contra, omne illud quod conuenit multis, conuenit eis per unam naturam: sed bonum conuenit multis, similiter & malum, ergo per unam naturam eodem bonum conuenit omnibus bonis, & malum omnibus malis: sed malum eodem acceptum, oppositum est bono, ergo malum quodlibet opponitur cuiuslibet bono. & sic si aliquod malum est in aliquo bono, sequitur quod oppositum sit in suo opposito.

¶ 5 Præter. Aug. dicit in Enchiridion. quod in hoc quod malum est in bono, fallit dialecticorum regula, quæ dicit quod contraria simul esse non possunt: non autem falleret si malum non esset in bono sibi opposito, ergo ex hoc quod malum est in bono, sequitur quod oppositum sit in opposito, quod omnino esse non potest: quia omnia opposita includunt in se contradictionem, contradictoria autem simul esse non possunt. Non ergo malum est in bono.

¶ 6 Præter. Omne quod inest alicui, aut causatur ex subiecto, sicut accidens naturale, ut calor ex igne: aut ex aliquo exteriori agente, sicut calor aquæ ex igne, quod est accidens innaturale. Si ergo malum sit in bono, aut causatur ex bono, aut ab aliquo alio: sed non ex bono, quia bonum non potest esse causa mali, sicut illud Mathei 7. Non potest arbor bona fructus malos facere. Nec iterum causatur ab aliquo alio, quia & hoc vel est malum, vel est eodem principium mali & boni: sed non potest esse malum non causatum ex bono causa mali quod est in bono, quia sic sequeretur quod non omnis binarius haberet ante se unitatem. Nec iterum potest esse, quod sit unum eodem principium boni & mali; quia idem secundum idem non facit diuersa & difformia, ergo nullo modo malum potest esse in bono.

¶ 7 Præter. Nullum accidens diminuit, vel corrumpit subiectum in quo est: sed malum diminuit, vel corrumpit bonum, ergo malum non est in bono.

¶ 8 Præter. Sicut bonum respicit actum, ita malum econtrario respicit potentiam: vnde malum non inuenitur, nisi in his quæ sunt in potentia, ut dicitur in 9. Metaph. sed malum est in potentia, sicut & quilibet privatio. non ergo malum est in bono; sed in malo.

¶ 9 Præter. Bonum & finis sunt idem, ut dicitur in 5. Metaph. & in 2. Physi. Forma autem & finis incidunt in idem, ut dicitur in 2. Physi. sed privatio forme substantialis excludit formam a materia, ergo non relinquit aliquod bonum. Cum ergo privatio sit in materia & habeat rationem mali, videtur quod non omne malum sit in bono.

¶ 10 Præter. Quanto aliquod subiectum perfectius est, tanto & accides magis in eo inuenitur: sicut quanto ignis perfectior est, tanto magis est calidus. si ergo malum sit in bono sicut in subiecto, sequeretur quod quanto bonum perfectius est, tanto magis sit ibi malum, quod est impossibile.

¶ 11 Præter. Omne subiectum est conseruatum a accidentibus: sed malum non conseruatur a bono, sicut in subiecto, sed magis destruitur, ergo malum non est in bono sicut in subiecto.

¶ 12 Præter. Omne accidens denominat suum subiectum, si ergo malum sit in bono, denominabit bonum: & ita sequeretur quod bonum sit malum, quod est contra id quod dicitur in 1. 3. Vch qui dicitur bonum malum.

¶ 13 Præter. Quod non est ens, non est in aliquo: sed malum non est ens, ergo non est in bono.

¶ 14 Præter. Sicut defectus est de ratione mali, ita perfectio est de ratione boni: sed malum non est in aliquo perfecto, cum sit corruptio, ergo malum non est in bono.

¶ 15 Præter. Bonum est quod omnia appetunt: sed id quod est subiectum malo, non est appetibile: uiuere enim in miseris nullus appetit, ut dicitur in 9. Ethic. ergo id quod est subiectum mali, non est bonum.

¶ 16 Præter. Nihil nocet nisi suo opposito, si ergo malum non sit in bono sibi opposito, sed in quodam alio bono, non nocebit ei, & sic non habebit rationem mali: quia intentum est malum in quantum nocet bono, ut Aug. dicit in Enchiridion. & 1. h. de Natura boni. In malo autem sibi opposito esse non potest, ergo in nullo bono est malum.

SED CONTRA est, quod Aug. dicit in Enchiridion. quod malum, nisi in bono, esse non potest.

¶ 2 Præter. Malum est privatio boni, ut Aug. dicit: sed privatio determinat sibi subiectum, est enim negatio in subiecto, ut dicitur in 4. Metaph. ergo malum determinat sibi subiectum, sed omne subiectum cum sit existens, est bonum, quia bonum & ens conuertuntur, ergo malum est in bono.

RESPON. Dicendum, quod malum non potest esse nisi in bono. Ad cuius euidentiam sciendum est, quod de bono dupliciter contingit loqui, uno modo de bono absolute: alio modo secundum quod dicitur bonum hoc, ut bonus homo, aut bonus oculus. Loquendo ergo de bono absolute, bonum habet amplissimam extensionem, etiam amplio rem quam ens, ut Platonice placuit. Cum enim bonum sit id quod est appetibile, id quod est secundum se appetibile, est secundum se bonum, hoc autem est finis; sed quia ex hoc appetimus finem, sequitur quod appetamus ea quæ in finem ordinantur, consequens est, ut ea quæ ordinantur in finem ex hoc ipso, quod in finem uel bonum ordinantur, boni rationem obtineant: unde utilia sub diuisione boni comprehenduntur. Omne autem quod est in potentia ad bonum, ex hoc ipso quod est in potentia ad bonum habet

lib. 9. com. 22. tom. 2.

5. Metaph. 65. 3. re. 1. 1. lib. physi. 60. 3. tom. 2. lib. 2. com. 70. tom. 2.

Enchiridion. ca. 22. tom. 3. De natura boni. ca. 6. tom. 6. 2. enchiridion. ca. 14. tom. 3. Enchiridion. ca. 11. tom. 3.

lib. 4. com. 4. tom. 2.

Vide 1. q. 48. 21. 3. & 2. di. 34. ar. 4. & 3. contra 6. 11.

quolibet malo potest tamen dici quod quanto aliquid magis est in potentia & magis aptum ad bonum, tanto peius sit ipsum privari bono. Bonum autem quod est subiectum mali est potentia. & sic aliquo modo quanto magis est bonum quod est subiectum mali, tanto magis est malum.

Ad xi. Dicendum, quod subiectum conferuat accidens, quod naturaliter ei inest. Sic autem malum non est in bono tanquam naturaliter inherens bono: & tamen malum non potest esse, si totaliter bonum destrueretur.

Ad xii. Dicendum, quod sicut dicit Aug. in Enchi. q. sententia prophetica est contra eos, qui dicunt bonum in quantum est bonum, esse malum: non autem est contra eos, qui dicunt id quod est secundum aliquid bonum, secundum aliud esse malum.

Ad xiii. Dicendum, quod malum non dicitur esse in bono quasi aliquid positivum dictum: sed sicut privatio.

Ad xiiii. Dicendum, quod non solum id quod est perfectum habet rationem boni: sed etiam id quod est in potentia ad perfectionem: & in tali bono non est malum.

Ad xv. Dicendum, quod id quod est subiectum privationi, licet non sit appetibile ex eo quod est sub privatione: est tamen appetibile ex eo quod est in potentia ad perfectionem. & secundum hanc rationem est bonum.

Ad xvi. Dicendum, quod malum nocet bono eo posito ex potentia & actu, in quantum auferit ei suam perfectionem: nocet etiam ipsi bono quod est in potentia, non quasi aliquid eius auferens: sed in quantum est ipsa ablatio, vel privatio perfectionis cui opponitur.

ARTICULVS III.

Utrum bonum sit causa mali.

Terio queritur, utrum bonum sit causa mali. Et videtur quod non dicitur. Matth. 7. Non potest arbor bona fructus malos facere. Fructus autem dicitur effectus cause. ergo bonum non potest esse causa mali.

¶ 2 Præ. Effectus habet similitudinem in sua causa, quia omne agens agit sibi simile: sed similitudo mali non præexistit in bono. ergo bonum non est causa mali.

¶ 3 Præ. Ea que sunt causalium, substantialiter præexistunt in causis. si ergo malum causatur ex bono, malum substantialiter præexistit in bono, quod est impossibile.

¶ 4 Præ. Vni oppositum non est causa alterius: sed malum opponitur bono. ergo bonum non est causa mali.

¶ 5 Præ. Dionys. dicit 4. c. de diu. no. quod malum non est ex bono: nisi ex bono est, non est malum. Sed dicendum, quod bonum in quantum deficiens est causa mali.

¶ 6 Sed contra. Omnis defectus habet rationem mali. Si ergo bonum est causa mali in quantum est deficiens, sequitur quod bonum est causa mali in quantum præhabet in se aliquid malum: & tunc redibit questio de illo malo: aut ergo procedetur in infinitum, aut oportebit reducere in aliquod primum malum, quod sit causa mali, aut oportebit dicere quod bonum in quantum huiusmodi, est causa mali. Sed dicendum, quod ille defectus qui præexistit in bono secundum quod est causa mali, non est malum in actu: sed defectus habitus sine potentia ad defectum.

¶ 7 Sed contra. Philo. dicit in 2. Phys. quod causa secundum potentiam comparatur effectibus secundum potentiam, & causa secundum actum comparatur effectibus secundum actum. Ex hoc ergo quod est aliquid potens deficere, non est causa defectus in actu, quod est malum in actu.

A ¶ 8 Præ. Posita causa sufficienti ponitur effectus, quod de ratione cause est quod faciat debere esse effectum: sed non quandoque est defectibilitas in aliqua creatura, inuenitur in ea malum in actu. Si ergo aliquid defectibile nondum deficiens in instanti quod est a: in b, aut deficiat actu: aut ergo aliquid aduenit in b, quod non erat in a, aut nihil. Si nihil, non deficiet in b, sicut non deficiebat in a: si autem aliquid additum est, aut est bonum, aut malum. Si malum, erit abire in infinitum sicut prius: si bonum, ergo bonum in quantum huiusmodi est causa mali, & sic sequitur quod magis bonum sit causa magis mali, & summum bonum causa summi mali. Non ergo bonum in quantum est deficiens, est causa mali.

B ¶ 9 Præ. Omne bonum in quantum est creatum, est potens deficere. Si ergo bonum in quantum est potens deficere, est causa mali, sequitur quod bonum in quantum est creatum, sit causa mali: sed semper bonum creatum manet creatum. ergo semper erit causa mali, quod est inconueniens.

¶ 10 Præ. Si bonum in quantum deficiens actu vel potentia, est causa mali, sequitur quod Deus quod nullo modo est deficiens nec actu nec potentia, non possit esse causa mali, quod est contra illud quod dicitur Ista. 45. Ego Dominus creans malum, & Amos 3. Non est malum in ciuitate quod Deus non facit. ergo bonum non est causa mali in quantum est deficiens.

C ¶ 11 Præ. Sicut se habet perfectio ad bonum: ita se habet defectus ad malum. ergo commutatim sicut se habet defectus ad bonum, ita se habet perfectio ad malum: sed aliquis defectus in quantum est defectus, est causa boni, sicut fides in quantum est visio enigmatica, quod ad defectum visionis pertinet, est causa meriti. ergo bonum in quantum est perfectum, & non in quantum est deficiens, potest esse causa mali.

¶ 12 Præ. Ad operandum tria requiruntur, ratio dirigens, voluntas imperans, & potentia exequens: sed defectus in ratione qui est ignorantia excusat a malo, id est a culpa, & sic non est causa mali. Et similiter defectus potentie, qui est infirmitas, excusat. ergo & defectus qui est in voluntate excusat. Non ergo voluntas in quantum est bonum deficiens, est causa mali.

¶ 13 Præ. Si voluntas in quantum est deficiens, est causa mali, aut ergo in quantum est deficiens a bono quod debet ei inesse, & hæc est poena. & sic poena præcederet culpam, aut a bono quod non debet ei inesse: & ex tali defectu nullum malum sequitur. non enim aliquid malum sequitur in lapide, ex hoc quod non habet visum. Nullum ergo bonum est causa mali in quantum est deficiens. Sed dicendum, quod bonum in quantum huiusmodi potest esse causa mali: sed per accidens.

¶ 14 Sed contra. Actio agentis per accidens attingit ad effectum, sicut actio effodientis sepulchrum attingit ad thesaurum inuentum. Si ergo bonum est causa mali per accidens, sequitur quod actio boni pertinet ad ipsum malum, quod videtur inconueniens.

¶ 15 Præ. Agens aliquid illicitum præter intentionem, non peccat, sicut si aliquis intendat percutere hostem, & percutiat patrem: per accidens autem causa alicuius est quod non intendit ipsum. Si ergo malum non habet causam nisi per accidens, sequitur quod nullus faciendo malum peccat, quod est inconueniens.

¶ 16 Præ. Omnis causa per accidens reducitur ad causam per se. Si ergo malum habeat causam per accidens, videtur sequi, quod malum haberet causam per se.

¶ 16 Præ. Illud quod prouenit per accidens, prouenit